

Дело C-83/22

**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

8 февруари 2022 г.

Запитваща юрисдикция:

Juzgado de Primera Instancia n.º 5 de Cartagena (Испания)

Дата на акта за преюдициално запитване:

11 януари 2022 г.

Жалбоподател:

RTG

Ответник:

Tuk Tuk Travel, S. L.

Предмет на преюдициалното запитване

Пакетно туристическо пътуване — Решение на пътуващия да отмени пътуването поради опасения от разпространението на COVID-19 в Азия —
Неизбежни и извънредни обстоятелства — Пълно възстановяване на всички
плащания, направени във връзка с пътуването

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Член 267 ДФЕС — Преюдициално запитване за валидност и тълкуване —
Член 5 от Директива (ЕС) 2015/2302 — Минимална информация, която
трябва да бъде предоставена на пътуващия — Валидност в светлината на
член 114, параграф 3 ДФЕС и член 169, параграфи 1 и 2, буква а) ДФЕС —
Национални принципи на диспозитивно начало и съответствие —
Съвместимост с правото на Съюза

Преюдициални въпроси

1.– Трябва ли член 169, параграф 1 и параграф 2, буква а) и член 114, параграф 3 ДФЕС да се тълкуват в смисъл, че не допускат член 5 от Директива 2015/2302 относно пакетните туристически пътувания и свързаните пътнически услуги, тъй като този член не включва сред задължителната преддоговорна информация, предоставяна на пътуващия, признатото в член 12 от Директивата право на прекратяване на договора преди началото му срещу пълно възстановяване на платените суми, когато изпълнението на туристическия пакет ще бъде засегнато в значителна степен от непредотвратими и извънредни обстоятелства?

2.– Допускат ли членове 114 и 169 ДФЕС, както и член 15 от Директива 2015/2302 прилагането на принципите на диспозитивно начало и съответствие, съдържащи се в членове 216 и 218, параграф 1 ЛЕС, когато тези процесуални принципи могат да възпрепятстват пълната защита на ищеца потребител.

Релевантни разпоредби на правото на Съюза

- Член 114, параграфи 1, 3 и 4 ДФЕС и член 169, параграфи 1 и 2 ДФЕС.
- Директива (ЕС) 2015/2302 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 година относно пакетните туристически пътувания и свързаните пътнически услуги, за изменение на Регламент (ЕО) № 2006/2004 и Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 90/314/ЕИО на Съвета: съображение 31 и член 3, точка 12 и членове 5, 6, 8 и 12.
- Препоръка (ЕС) 2020/648 на Комисията от 13 май 2020 г. за предлагането на ваучери на пътниците и туристите като алтернатива на възстановяването на сумите, заплатени за отменени пакетни туристически и транспортни услуги в контекста на пандемията от COVID-19.

Релевантни разпоредби на националното право

- Преработен текст на Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios (Общ закон за защита на потребителите и ползвателите): членове 153, 156 и 160.

Посочените членове транспонират в испанското право почти буквално разпоредбите на членове 5, 6, 8 и 12 от Директива 2015/2302.

- Ley de Enjuiciamiento Civil (Закон за гражданското производство, наричан по-нататък „LEC“)

Член 216 „Гражданските съдилища решават делата въз основа на посочените факти, представените доказателства и направените от страните искания, освен когато в особени случаи законът предвижда друго“.

Член 218 „1. Съдебните решения трябва да са ясни и точни и да съответстват на исканията и останалите претенции, надлежно предявени от страните в процеса. С тях съдът се произнася по всички установителни и осъдителни искове на страните и разрешава всички спорни по делото въпроси.

Съдът не може да се отклонява от предмета на делото и да приема фактически или правни основания, различни от посочените от страните, и се произнася в съответствие с приложимите по делото разпоредби, дори същите да не са били правилно цитирани или изтъкнати от страните по спора.

Член 412 „1. Страните не могат да изменят предмета на делото, очертан с исковата молба, отговора на исковата молба и евентуално насрещния иск“.

Кратко представяне на фактическата обстановка и главното производство

- 1 На 10 октомври 2019 г. жалбоподателят решава да закупи от ответника Tuk Tuk Travel, S. L. пакетно туристическо пътуване за двама души за Виетнам и Камбоджа със заминаване от Мадрид на 8 март 2020 г. и връщане на 24 март 2020 г.
- 2 При подписването на договора жалбоподателят е платил 2402 EUR, като общата сума за пътуването е 5208 EUR. В общите условия на договора е предоставена информация за възможността „за отмяна на пътуването преди началото му срещу неустойка“. Не е включена договорна или преддоговорна информация относно възможността за отмяна в случай на неизбежни и извънредни обстоятелства в мястото на дестинацията или в непосредствена близост до него, които засягат значително изпълнението на туристическия пакет.
- 3 На 12 февруари 2020 г. жалбоподателят информира ответника за решението си да не осъществи пътуването поради опасенията си от разпространението на коронавируса в Азия и иска възстановяване на сумите, които му се полагат за това, че не е реализирал пътуването.

- 4 На 14 февруари 2020 г. ответникът му отговаря, като го уведомява за разходите за анулиране и заявява, че ще му възстанови 81 EUR. След размяна на кореспонденция между жалбоподателя и ответника, последният го уведомява, че в крайна сметка ще му възстанови 302 EUR.
- 5 Жалбоподателят решава да подаде жалба пред запитващата юрисдикция. Той претендира възстановяване на сумата от 1500 EUR, като позволява на Агенцията да задържи 600 EUR като разходи за управление.

Основни доводи на страните в главното производство

- 6 Жалбоподателят твърди, че отмяната на пътуването е направена почти един месец преди началото му и, че решението му се дължи на форсмажорни обстоятелства: тревожната санитарна ситуация в района на пътуването във връзка с COVID-19.
- 7 Ответникът твърди, че към датата на прекратяване на договора решението на жалбоподателя не е било обосновано. През февруари 2020 г. се пътувало нормално до тези държави. Към датата на отмяната на пътуването, на мястото на дестинацията не са били налице неизбежни или извънредни обстоятелства, тъй като не е установено, че властите на страната на произход или на дестинация са предприели конкретни мерки, които биха направили пътуването невъзможно. Следва да се вземе предвид информацията, която е съществувала към момента, в който жалбоподателят е решил да отмени пътуването си. Жалбоподателят е приел общите условия на договора относно разходите за управление (15 % от общата сума на пътуването), а разходите за анулиране са приложените от всеки от доставчиците. Освен това, като не е сключил застраховка, жалбоподателят е поел риска от евентуална отмяна.

Кратко изложение на мотивите за преюдициалното запитване

- 8 Съгласно съображение 31 от Директива (ЕС) 2015/2302 пътуващите „следва да имат [...] право да прекратяват договора за пакетно туристическо пътуване без заплащане на такса за прекратяване, когато изпълнението на туристическия пакет ще бъде засегнато в значителна степен от непредотвратими и извънредни обстоятелства. Това може да включва например война, други сериозни проблеми със сигурността, като терористични актове, значителни рискове за човешкото здраве, като огнище на сериозна болест на мястото на пътуването или природни бедствия, като наводнения или земетресения или атмосферни условия, които правят невъзможно безопасното пътуване до дестинацията, съгласно уговореното в договора за пакетно туристическо пътуване“.
- 9 Член 12, параграф 2 от Директива 2015/2302 предвижда, че „независимо от параграф 1 пътуващият има право да прекрати договора за пакетно

туристическо пътуване преди започване на изпълнението на туристическия пакет, без да заплаща никаква такса за прекратяване на договора в случай на непредотвратими и извънредни обстоятелства, настъпили в мястото на дестинацията или в непосредствена близост до него, които засягат значително изпълнението на туристическия пакет или превоза на пътници до дестинацията. При прекратяване на договора за пакетно туристическо пътуване съгласно настоящия параграф пътуващият има право на пълно възстановяване на всички направени плащания за туристическия пакет, но няма право на допълнително обезщетение.

- 10 Въпреки това както Директива 2015/2302, така и испанското законодателство включват като минимално съдържание на информацията, която трябва задължително да бъде предоставена на пътуващия, възможността за прекратяване на договора за пакетно туристическо пътуване в случай на неизбежни и извънредни обстоятелства, с правото да му бъде възстановено всичко платено без неустойка. Следователно жалбоподателят не е знаел нито когато е уведомил ответника за решението си да не пътува, нито когато е подал жалба пред запитващата юрисдикция (пред която се явява без адвокат), че може да е имал право да прекрати договора и да получи възстановяване на всички платени суми поради извънредни и неизбежни обстоятелства на мястото на дестинацията, които биха засегнали в значителна степен пътуването.
- 11 От една страна, възниква въпросът дали минималната информация, предоставена на жалбоподателя съгласно Директива 2015/2302, е недостатъчна с оглед на член 169 ДФЕС във връзка с член 114 ДФЕС. С други думи, ако информацията, с която е разполагал пътуващият съгласно Директивата, затруднява защитата на законно признатите му права и интереси като пътуващ и може да се окаже недостатъчна, за да получи висока степен на защита като потребител, особено в случай като настоящия, когато той се явява без адвокат.
- 12 От друга страна, възниква въпросът дали е възможно в съответствие с правото на ЕС, в случай че се установи, че тежкото положение поради неизбежни и извънредни обстоятелства, които засягат в значителна степен осъществяването на пътуването, със съдебно решение да се разпореди възстановяване на всички платени суми, извън петитума на жалбата, което противоречи на основен принцип на испанското процесуално право — принципа на съгласуваност на съдебните решения (член 218, параграф 1 от ЛЕС). Всъщност прилагането на испанското процесуално право не допуска произнасяне в съдебно решение извън петитума (в настоящия случай това би довело до непълно възстановяване на сумата), а това би могло да попречи на високото ниво на защита на потребителя, който следователно не би се ползвал изцяло от високото ниво на защита, предоставено на потребителите от ДФЕС.

- 13 Във връзка с последния въпрос испанският Върховен съд е отправил преюдициално запитване (дело C-869/19) относно обхвата на националните процесуални принципи за диспозитивно начало и съответствие. На 15 юли 2021 г. генералният адвокат представи заключението си по посоченото дело, съгласно което „член 6, параграф 1 от Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори, разглеждан през призмата на принципа на ефективност, трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска прилагането на националните процесуални принципи на диспозитивно начало, на съответствие и на забрана за *reformatio in reus*, които са пречка националният съд, пред който банка е подала жалба срещу съдебно решение, ограничаващо във времето възстановяването на недължимо платените от потребител суми поради обявяването впоследствие за недействителна на клауза за долен праг, да постанови пълно възстановяване на тези суми“.